

MILJÖPROGRAM

2020-2030

Antagen av kommunfullmäktige 2020-08-27 § 67



HABO KOMMUN

Innehåll

Förord	4
Inledning	5
Vår vision - den hållbara kommunen för hela livet	6
Vad styr det strategiska miljöarbetet?	7
Vad är miljöprogrammet?	8
Mål på olika nivåer	10
Mål- och indikatorer	13

Förord



I Habo kommun jobbar vi med utgångspunkt i vår vision ”Habo kommun – den hållbara kommunen för hela livet”. Habo kommun ska vara hållbar såväl ekonomiskt och socialt, men även miljömässigt. Det är viktigt att vi arbetar aktivt med miljö- och hållbarhetsfrågor för att kunna lämna över en välmående kommun till kommande generationer, och för att Habo ska vara en bra kommun att växa upp, driva företag och leva i. Habo kommun ska därför vara aktiv i miljöarbetet och hållbarhetsperspektivet ska genomsyra all kommunal verksamhet.

Jag gläder mig åt att se att det finns ett driv i kommunen för att arbeta med miljö- och hållbarhet. Det har redan gjorts och görs många insatser som vi i kommunen ska vara stolta över - men vi ser också att vi kan göra mera.

Det arbete som har gjorts har lagt en bra grund och vi jobbar systematiskt vidare med ständiga förbättringar. Det är viktigt för oss att nå ut till alla i kommunen – invånare, föreningar, organisationer och företag – med det arbete som görs, och

därigenom sprida såväl information som goda exempel. Kommunens verksamheter och bolag har olika uppdrag och förutsättningar, men gemensamt är ansvaret för miljön, klimatet och människors hälsa.

Ett miljöprogram kan inte lösa alla miljöproblem, men visar vilka miljö- och hållbarhetsfrågor vi sätter fokus på och som vi kommer arbeta med under de närmsta åren. En grundsten i allt miljöarbete ska vara att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle.

Tillsammans skapar vi Habo kommun
– den hållbara kommunen för hela livet!

Kommunstyrelsens ordförande


Susanne Wahlström

Inledning

Dagens handlingar påverkar jorden och det vi gör idag påverkar kommande generationers förutsättningar till ett bra liv. Därför måste vi med samlade krafter förvalta vår miljö och minska vår miljö- och klimatpåverkan för att skapa förutsättningar för en hållbar framtid.

Vi står idag inför ett flertal globala utmaningar och för att lösa dessa krävs insatser från alla håll, både på global och lokal nivå. Habos miljöarbete är en del av något större och detta ger oss stora möjligheter. Som kommun har vi chansen att föregå med gott exempel i vårt dagliga arbete och dessutom skapa möjligheter för boende och verksamma i vår kommun att leva mer hållbart. Genom ett aktivt miljöarbete visar vi att vi är en ansvarstagande, engagerad och attraktiv kommun.

Vi vill sprida kunskap och information för att skapa engagemang och uppmuntra till delaktighet. Kommunen, kommuninvånare, näringsliv och föreningar spelar alla en viktig roll i miljöarbetet. För att klara vår tids stora utmaningar behöver vi hjälpas åt.

I Habo kommun ska det vara enkelt att göra rätt och det ska finnas goda möjligheter till ett hållbart liv och verkande. Med det här miljöprogrammet höjer vi ambitionsnivån och tar ett steg framåt i vårt miljöarbete.



Vår vision - den hållbara kommunen för hela livet

I Habo kommun ska alla få plats och känna sig välkomna oavsett ålder, etniskt ursprung, kön eller religion. Oavsett när i livet och hur livssituationen ser ut, vill vi att kommunen ska vara väl fungerande, välkomnande och inkluderande. Detta gäller såväl de människor som bor och arbetar här, som de som besöker vår kommun, och de företag och organisationer som finns etablerade här.

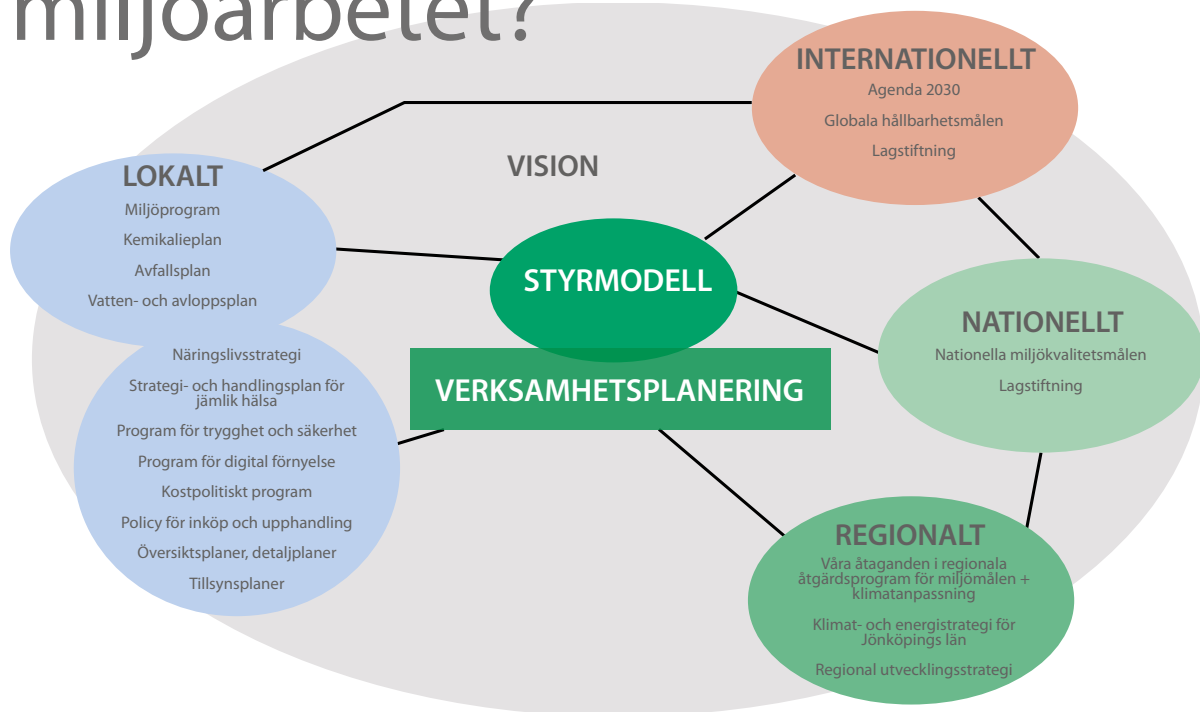
Habo kommun ska vara hållbar. Vi vill hushålla med de resurser vi fått och använda dem på bästa sätt. Vi ska ta ansvar för och ta väl hand om vår miljö, ekonomi och andra resurser på ett sätt som gör att kommunen kan fungera väl idag – och skapa goda möjligheter för kommande generationer.

I Habo kommun ska visionen ”den hållbara kommunen för hela livet” genomsyra kommunens alla verksamheter och utgöra färdriktningen i allt arbete som vi utför.

Detta innebär att vi ska bidra till en miljömässigt hållbar utveckling genom att vi:

- agerar och planerar långsiktigt genom att inkludera miljöhänsyn i våra beslut i nämnder, bolag och styrelser.
- förstår miljökonsekvenserna av vårt agerande och tar ansvar för den miljöpåverkan som uppstår i vårt dagliga arbete.
- effektiviserar vår resursanvändning och utgår från de planetära resurser vi har och verkar för att inte överskrida dessa.
- skapar möjligheter och uppmuntrar medarbetare, kommuninvånare, näringsliv och föreningar till ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete med fokus på förbättringsarbete och miljömedveten livsstil.

Vad styr det strategiska miljöarbetet?



Vår vision om den hållbara kommunen för hela livet genomsyrar allt vårt arbete och styr den dagliga verksamheten. Med visionen som en gemensam grund arbetar vi brett med hållbarhet, och då utifrån flera styrande dokument. Förutom vår vision fungerar Agenda 2030-arbetet som ”ett paraply” för vårt strategiska hållbarhetsarbete i Habo kommun.

Habo har ett antal styrande dokument för den kommunala verksamheten och vi arbetar utifrån olika strategier, planer och program beroende på sakfrågan.

Det strategiska miljöarbetet styrs främst genom miljöprogrammet, men även genom våra åtaganden i de regionala åtgärdsprogrammen och klimatanpassning.

Miljöprogrammet tangerar bland annat kommunens budget, översiktsplan och detaljplaner, kemikalieplan, vatten- och avloppsplan näringslivsstrategi, strategi och handlingsplan för jämlik hälsa, program för digital förnyelse, kostpolitiska programmet, policy för inköp och upphandling. Avfallsplanen för Habo, Jönköping

och Mullsjös kommuner är en annan relevant plan. Även kommunens tillsynsplaner är relevanta.

Miljöprogrammet har även gemensamma beröringspunkter med externa dokument, så som nationella och regionala strategier och åtgärdsprogram och regional utvecklingsstrategi för Jönköpings län. Även lagstiftning på olika nivåer är relevant.

Miljöprogrammet är också en del av kommunens övergripande styrmodell och innefattas i kommunfullmäktiges grunduppdrag.

Målet är att miljöprogrammet och de andra styrande dokumenten ska fungera parallellt med varandra och verka i samma riktning, samtidigt som vi ska undvika dubbelarbete och onödig överlappning.

Översiktsmodellen visualiserar och åskådliggör ”vårt styrande system för hållbarhet” i Habo kommun och visar hur olika styrande dokument i olika processer och på olika nivåer kopplar ihop med varandra.

Vad är miljöprogrammet?

Miljöprogrammet pekar ut riktningen för Habo kommuns miljöarbete och visar vad vi ska göra på lokal nivå för att nå de globala hållbarhetsmålen samt de 14 nationella miljö kvalitetsmål som är aktuella för kommunen. Genom att följa miljöprogram 2020-2030 bidrar Habo kommun till att uppnå de globala hållbarhetsmålen, beslutade av FN, samt nationella och regionala miljömål.

Miljöprogrammets fokus ligger på miljömässig hållbarhet. Därför har Habo kommun identifierat de tre miljömål och fem globala hållbarhetsmål som är mest angelägna för att nå en miljömässigt hållbar utveckling. Programmet innehåller fyra fokusområden, som har en stark koppling till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljömål som gäller för Habo kommun. Under respektive fokusområde finns riktlinjer, mål och indikatorer.

Miljöprogrammet omfattar främst kommunens verksamheter och bolag, men i vissa delar även kommuninvånare, företag och föreningar inom kommunens geografiska område. Tre av fokusområdena riktar sig till förtroendevalda, chefer och medarbetare inom kommunens verksamheter och bolag. Det gäller fokusområde:

- 1 En klimatsmart kommun, fokusområde 2 Hållbar konsumtion och produktion och fokusområde 3 Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark. Fokusområde 4 Utbildning, kommunikation och engagemang riktar sig även till kommuninvånare, företag och föreningar inom kommunens geografiska område.

Programmet fungerar som ett styrdokument för kommunens verksamheter och bolag. Programmet utgör underlag för verksamhetsplanering och alla kommunala verksamheter och bolag har ett gemensamt ansvar för att vidta åtgärder och driva ett arbete som bidrar till programmets måluppfyllnad.

För att nå programmets ambitiösa målsättning behövs mod, innovation, stor kreativitet och bred samverkan. Alla insatser är betydelsefulla.

Hur genomför vi miljöprogrammet?

Kommunens verksamheter och bolagen ansvarar själva för att ta fram årliga handlingsplaner, som kan bidra till måluppfyllelsen av miljöprogrammet. Handlingsplanerna ska förankras i nämnderna och bolagen. Detta görs utifrån varje verksamhets möjlighet att påverka utvecklingen. Utgångspunkten är att det finns många olika sätt att nå programmets mål och att alla kan bidra.

Ansvar och finansiering

Kommunstyrelsen ansvarar för programmet, dess uppföljning och översyn. Kommunens verksamheter och bolag finansierar åtgärder och aktiviteter i handlingsplaner inom befintlig budget och i ordinarie budgetprocess. Att bedriva förbättringsarbetet genom olika projekt och med hjälp av miljömålspotten kan ge ytterligare möjligheter till finansiering.

Miljömålspotten

Genom det föregående miljöprogrammet skapade Habo kommun den så kallade miljömålspotten. Miljömålspotten kommer att finnas kvar kopplad även till detta miljöprogram.

I miljömålspotten finns öronmärkta pengar till förfogande för de kommunala verksamheterna och bolagen för att genomföra åtgärder som bidrar till miljöprogrammets mål. Syftet med miljömålspotten är att öka möjligheterna och incitamenten för att genomföra miljörelaterade åtgärder.

Miljömålspotten ligger centralt under kommunstyrelsen och administreras av styrgruppen för det strategiska hållbarhetsarbetet. Storleken på miljömålspotten bestäms av kommunstyrelsen i samband med ordinarie budgetprocess.

Utbildning, kommunikation & engagemang

Utbildning, kommunikation och engagemang är en förutsättning för miljöprogrammets måluppfyllelse och genomförande. Utbildning och kommunikation kring de globala hållbarhetsmålen, de nationella miljökvalitetsmålen och kommunens eget miljöprogram är en avgörande förutsättning för att utvecklingen ska gå åt rätt håll. En bred samverkan mellan kommunen, kommuninvånare, näringsliv och föreningar är av stor betydelse. Genom ett stort engagemang kan kommunens utveckling bli miljömässigt hållbar.

Miljöutbildning

En webbaserad utbildning som riktar sig såväl till förtroendevalda, chefer och medarbetare som till alla boende och verksamma i kommunen finns på Habo kommuns webbplats. Den är framtagen i samarbete med länsstyrelsen och flera andra kommuner i länet.

Uppföljning

Att driva miljöarbetet och dess utveckling framåt är ett långsiktigt arbete. Kommunens verksamheter och bolagen tar fram årliga handlingar, som förankras i nämnderna och bolagen. Kommunstyrelsen följer årligen upp de beslutade målen och indikatorerna för att följa hur arbetet utvecklas och redovisar resultatet i kommunens årsredovisning. Kommunstyrelsen ansvarar också för att en översyn görs och att programmet revideras vid behov, minst en gång per mandatperiod.



Mål på olika nivåer

Globala mål för hållbar utveckling

År 2015 beslutade världens ledare genom FN om ett gemensamt arbetssätt för hållbar utveckling i världen. Det fick namnet Agenda 2030 och innehåller 17 globala mål och 169 delmål. Målen ska bland annat bidra till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och lösa klimatkrisen. Flera av målen kretsar kring miljödimensionen av hållbar utveckling, till exempel att hejda förlusten av biologisk mångfald och bekämpa klimatförändringarna.

Hållbar utveckling – vad innebär det?

Hållbar utveckling är utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov, utifrån ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

Vi ärver inte jorden från våra föräldrar. Vi lånar den från våra barn. - Antoine de Saint-Exupéry

Parisavtalet är ett internationellt avtal kopplat till FN:s klimatkonvention. Det trädde i kraft i november 2016 och handlar om att minska utsläppen av växthusgaser samt att stödja de som drabbas av klimatförändringarnas effekter.

I Parisavtalet slås fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Avtalet innebär också att länder successivt ska skärpa sina åtaganden och förnya eller uppdatera dessa vart femte år. Avtalet erkänner även vikten både av anpassning och av att undvika samt hantera de skador och förluster som klimatförändringarna ger upphov till.

Nationella och regionala miljö kvalitetsmål

Det övergripande målet för miljöarbetet i Sverige är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Detta ska ske utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. För att driva miljöarbetet framåt har Sverige antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål. Av dessa är 14 aktuella för Jönköpings län och därmed Habo kommun.

Sverige har ett nationellt klimatmål som innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser betyder i det här fallet att utsläppen av växthusgaser från verksamheter i Sverige ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990.

Jönköpings län har, förutom det nationella målet att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp 2045, målsättningen att vara ett klimatsmart ”plusenergilän” 2045.

Lokala fokusområden

Habo kommun har gjort ett urval bland de globala och nationella målen. De valda målen utgör grunden i kommunens miljöprogram. Utifrån målen har kommunen skapat fyra fokusområden, som visar prioriteringarna för miljöarbetet.

Följande globala hållbarhetsmål är prioriterade:

- Hållbar energi för alla
- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar konsumtion och produktion
- Bekämpa klimatförändringarna
- Ekosystem och biologisk mångfald.

Kommunen har valt ut följande nationella miljö kvalitetsmål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

De fyra fokusområdena presenteras mer utförligt under "Mål och indikatorer".

1. En klimatsmart kommun
2. Hållbar konsumtion och produktion
3. Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark
4. Utbildning, kommunikation och engagemang

Många miljöproblem är globala medan lösningarna ofta kan vara lokala. Det vi gör i vår vardag är ett viktigt bidrag till en positiv utveckling. Även enkla handlingar kan ge stor nytta när vi är många som hjälps åt.

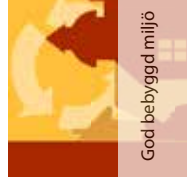


Mål- och indikatorer



Riktlinjer - en klimatsmart kommun

Kommunen ska verka för en klimatsmart kommun genom att energikonsumtion- och produktion och val av fordon och drivmedel bidrar till minskad klimatpåverkan och lägre direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.



Fokusområde 1: En klimatsmart kommun

Mål	Indikator	Ansvar för genomförandet ¹
1. Mellan år 2020-2030 ska de kommunala om- och nybyggnationerna vara miljöcertifierade enl. SGBC:s kriterier för Miljöbyggnad. Indikator 1 och 3 ska alltid uppfylla kravet för guld och det samlade betyget för alla indikatorer ska minst vara brons.	1.1 Andel kommunal om- och nybyggnation som är klassad som Miljöbyggnad enl. SGBC och där kommunen är byggherre (procent). 80% av dessa ska uppnå ett samlat betyg för silver och övriga betyget brons. Indikator 1 och 3 ska alltid uppfylla kravet för guld.	Habo bostäder, Tekniska förvaltningen
2. Kommunens verksamheter och bolag ska under åren 2020-2030 endast använda energi (el och värme) från fjärrvärme och/eller förnybara källor.	2.1 Andel energi från förnybara energikällor i kommunala lokaler (Ja/nej eller procent).	Habo Energi, Tekniska förvaltningen
3. Kommunen ska producera minst 2100 MWh/år förnybar el (varav 1 400 MWh småskalig vattenkraft och 700 MWh solel) senast år 2030.	3.1 Total kommunal förnybar elproduktion (MWh).	Habo Energi, Tekniska förvaltningen
	3.2 Total installerad effekt solceller på kommunala byggnader och mark (MWh).	Habo Energi, Tekniska förvaltningen
	3.3 Total kommunal elproduktion från småskalig vattenkraft (MWh).	Habo Energi
4. Kommunen ska producera minst 30 000 MWh/år förnybar energi (övrig energiproduktion exklusive el) senast år 2030.	4.1 Total kommunal förnybar energiproduktion, exklusive el (MWh).	Habo Energi
5. Kommunens fordonsflootta ska vara fossilbränslefria år 2030. Referens: 2018: 41,3 procent.	5.1 Andel miljöfordon inom fordonsfloattan (procent).	Kommunledningsförvaltningen samt samtliga förvaltningar
6. Kommunens personbilar ska vara fossilbränslefria år 2025.	6.1 Andel miljöbilar bland personbilar inom fordonsfloattan (procent).	Kommunledningsförvaltningen samt samtliga förvaltningar
7. Kommunens upphandlade transporter ska ske med förnybara drivmedel senast 2030.	7.1 Andel förnybara drivmedel vid kommunens upphandlade transporter (procent).	Kommunledningsförvaltningen samt samtliga förvaltningar
8. Infrastrukturen för miljöbilar ska byggas ut.	8.1 Antal laddpunkter ägda av kommunen och antal offentliga laddplatser i kommunen (st).	Habo Energi, Tekniska förvaltningen
	8.2 Antal tankställen för biogas (st).	Kommunledningsförvaltningen

¹ Huvudsansvarig för genomförandet markeras med kursiv stil.



HABO KOMMUN

www.habokommun.se